

Překlad literárních i neliterárních textů

dle: Knittlová, D.: *K teorii a praxi překladu*, Olomouc 2003

Motto: „*Překlad je neustálé rozhodování se*“ (Dagmar Knittlová)

Překlad je překonávání kulturních bariér – překlad je kulturní transfer

Překlad není obyčejný převod textu z VJ do CJ.

Překlad je komunikativní akt

Překlad je hledání neustálé rovnováhy

Překlad a lingvistika

- **textová lingvistika** – analýza makrostruktury, FSP, koherence a koheze
- **konfrontační lingvistika** – gramatika, stylistika, lexikologie
- **sociolingvistika** – zkoumání jazykových variet (*De helaasheid der dingen*, Solibo Ohromný)
- **pragmalingvistika** – teorie řečových aktů
- **psycholingvistika** – je-li nutné zabývat se vzájemnou závislostí jazyka, zkušenosti a myšlení
- **stylistika**

Přístupy k překladu

- otázka ekvivalentnosti: lze převést veškeré informace v textu VJ do CJ?

J. Catford: teorie *funkční ekvivalence* = *funkční přístup k překladu*

- jazykové prostředky, které v překladu použijeme, musí plnit **stejnou funkci** pokud možno po všech stránkách:

1) denotační, referenční – převádíme obsah

2) konotační – expresivní, asociační – dané funkčně stylistickým a estetickým zabarvením jazykového výrazu (př: scheldwoorden)

3) pragmatické – zkušenostní, dán vztahem mezi jazykovým výrazem a účastníky komunikativního aktu

(př: verjaardag – iedereen feliciteert met iedereen)

kontextová teorie – př: interpretace melanéžské kultury britskému čtenáři – jak to překladatelsky vyřešit?

- funkčnost výpovědi v rámci kontextu – důležité

E.A. Nida: *ekvivalentní reakce adresáta* – tj. vyhovíme potřebám a sociokulturním normám CJ; tomuto podřídíme i stylistický výběr slovních symbolů i jejich uspořádání

tzv. *dynamická ekvivalence*

respektujeme tedy *pragmatický aspekt překladu*

komunikativní překlad: zejména v oblasti neliterárního překladu

-jde o co nejpřesnější reprodukci originálu

možné problémy: undertranslation či overtranslation

př: B.V./N.V. x český ekvivalent, Het Amsterdams Historisch Museum bevindt zich in de Kalverstraat. Stroopwafels enz.

pragmatický překlad: překlad musí být adekvátní spíše než ekvivalentní. *Překlad je pragmatickou rekonstrukcí originálu.*

G. Jäger

Překladatelské techniky:

Překladatel přizpůsobuje text adresátovi

problémy:

- objem převáděné informace

- řešení bezekvivalentní lexiky – v literárním a neliterárním textu (názvy ulic, noviny, institucí atd.) – přidávání/vypouštění informací

J. Jařab: K specifikaci by nemělo docházet, není-li nutno dodávat detaily, kterými bychom se vyhnuli nepochopení textu. Přidané informace mají vesměs podobu obecného klasifikátoru nebo bližšího vysvětlujícího určení, tedy podstatných a přídavných jmen, čímž vzniká nebezpečí, že v češtině příliš naroste nominální charakter textu.

rovnováha: **komprese** (př. překlad idiomů)

Překladatelské pomůcky:

Instituce:

JTP: <http://www.jtpunion.org/spip/>

KSTČR: <http://www.kstcr.cz/>

NLPVF: <http://www.nlpvf.nl/>

Obec překladatelů: <http://www.obecprekladatelů.cz/>

Soutěž Jiřího Levého: <http://www.obecprekladatelů.cz/levy.htm>

Webové stránky týkající se překladu:

Iliteratura: www.iliteratura.cz

Slovníky on-line:

Euroglot: <http://www.euroglotonline.nl/egcgi/>

Eur-Lex: <http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm>

www.afkorting.nl

On-line překladače:

<http://freetranslation.imtranslator.com/default.asp>

